

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Feria III. Post Dominicam III. Qvdrag[esimae].

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

Mat. 18.

Quanam igitur Domine dementia, aut potius temeritas est, actiones tuas examinare, iudicia inquirere & perferuari: iustitias denique tuas velle coarguere. *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum*: vt nihil quod opponatur queat reperiri. Quot deinde Domine nobis gratias, quot ad salutem media contulisti? Baptismum scilicet, fidem, & legem; tot Sacramenta & diuina mysteria, tot dona supernaturalia: ad hęc sanctam crucem, sanguinem, mortem, ac merita denique tua. Hanc igitur nobis gratiam, benignissime Iesu concede, vt gratia tua non aburentes sed ad salutem vtentes, te in hac vita colere & in altera laudare mereamur, Amen.

PERIA III. POST DOMINICAM III. QVADRAG.

Partitio.

1. De utilitate admonitionum.
2. De correctione fratrum.
3. De excommunicatione.

Si peccaueris in te frater tuus, vade & corripuum inter te & ipsum solum. Mat. 18.

FIGURA.

Luca. 23.

Præcepit olim in veteri lege Deus, vt quotiescunque quis in bouem aut asinum errantem, aut in quodcunque proximi animal per agros vagabundum incidisset, quamprimum ad possessorem reduceret, ne quid ei deterius contingeret, neve periculum aliquod aut detrimentum incurreret. Nec id quidem frustra: verum vt præceptum quod in Euangelio nostro continetur, eidem congruere ostenderetur. Id ipsum enim hodie idem Dominus in Euangelio præcipit, præcipit, inquam, vt quotiescunque fratrem nostrum, & proximum, qui per animalia illa exptimatur per vitiorum deuia errantem, à virtutis via declinantem, & à Dei mandatis deflectentem viderimus, eiusdem saluti sedulo inuigilemus, fraternaque eum correptione corripimus: eumque diligentissime seruan-

tes, ad possessorem, id est, ad Deum, Regem eius ac Dominum, reducamus. Ecce paucis omnem pene Euangelij hodierni seriem & contextum. Vt porro aliquid super his, quod ad vestram utilitatem, & ad maiorem Dei gloriam cedat constituamus, ad Spiritum Paracletum confugiamus, proque eius gratia obtinenda virginem matrem salutemus, dicentes suppliciter:

AVE MARIA.

Rogatus olim ab amico Philosophus Platonis, quodnam ei gratum & acceptum obsequium præstari posset, respondit: Si quicquid in me vitiosum & indecens videris, liberrime arguas & reprehendas. Christiana reuera sententia: & nã ille mihi Christiano indignus nomine, ac fide destitutus videtur, qui reprehendentem vitia reprehendit, & castigantem defectus amice non amplectitur. Nam quemadmodum pictorum ille Deus Apelles omnium oculis expositum volebat, quicquid pingeret, vt omnes transeuntes libere si quos reperissent defectus, aperirent: ita quoque homines, ac præsertim Christianos, agere par est, vt ab omnibus omnino hominibus, vitam actionesque omnes inspicere velint & diiudicari.

Liuius Drusus eques Rom. cum propria virtute meritisque in republ. singularibus Tribunus plebis factus, palatium ædesque superbas iuxta Capitolium construere vellet, & architectus eo se articulo illas constructurum sponderet, vt omnium oculis clausæ forent, nulliusque conspectui paterent, ait: Quin potius si qua arte potes, ita eandem construe, vt quicquid intus agatur, totius populi oculis expositum pateat: cupio enim actiones meas in proparulo esse, vt à populo Rom. inspicere & iudicari queant.

Dicitur Alexander Macedonum Rex (& tantum dicitur) à familia & domo seruum ablegasse quod duodecim, quibus cum eo commoratus erat annis, nullum in rege vitium aut defectum quem reprehenderet, deprehendisset. Hinc discant Principes, omnes illos assentatores; & aulicos parasitos eliminare, qui tot lustris in palatijs degent.

Apelles sua ab omnibus inspicere & iudicari volebat.

Velleius Pater. lib. 2. Voluit Liuius Drusus domum suam omnium oculis patere.

Alexander seruum repellit qui duodecim apud eum annis fuerat.

commora-
tus, ac nun-
quam eius
mores re-
prehendis-
set.

gentes, semperque eorum lateri adhaeren-
tes, nihil unquam audent vel volunt repre-
hendere, sed eorum vitijs condescendentes,
peccantibus applaudunt, & profundum quo-
dammodo soporem inducunt. Non erat e-
iusdem cum hoc Alexandro conditionis He-
rodes Antipas: non tulit enim vocem illam
clamantis in deserto, Ioannem dico Bapti-
stam, qui eum de adulterio coarguebat, di-
cens: *Non licet tibi Rex habere uxorem fratris
tui*: hoc naturae legibus repugnat humanis:
praeter rationem est, Dei praecipitis aduer-
satur: incestuosum est: sed nefarius scilicet
diuinam hominis vocem gladio violeenter
interrupit.

Marc. 6.

1. Reg. 12.
Exempla
eorum qui
correctio-
nem frater-
nam in bo-
na partem
interpretati
sunt.

Sapientior longe David fuit, qui ad casti-
gationem Nathan Prophetae, non nisi lacry-
mando respondit, ac non nisi unico quod in-
ter medios singultus & fracta voce prodibat
verbulo: *Peccavi*. Eadem animi aequitas in
summo sacerdote Heli fuit notata, qui cum
per Samuelem a Deo reprehenderetur, aliud
non respondit quam *Dominus est, quod bonum
est in oculis suis, faciat*. Ezechias item Rex gra-
ui castigatione ab Isaia propheta quod the-
sauros legatis manifestasset, ac diuitias yana
quadam iactantia ostentasset correptus, be-
nignissime ac placido vultu respondit: *Bonus
sermo Domini quem locutus es: peccavi, castiget
Deus, ecce in flagella paratus sum*.

1. Reg. 3.

4. Reg. 20.

Discite igitur miseri homunciones ac ple-
beii, magnorum horum Regum exemplo
fraternas correptiones in bonam partem in-
terpretari, cum Vos frater delinquentes vide-
rit, vosque similiter, quotiescunq; eum pec-
cantem videritis, simili castigatione in eum
animaduertere memineritis. Discite ne qua-
quam indigne ferre, sed semper placide, cum
actiones vestrae excutiuntur, cum effrenati
affectus puniuntur, cum delicta vestra casti-
gantur. Discite peccantibus ignoscere, igno-
rantes docere, delinquentes corripere, ac fra-
ternas correptiones a quo animo sustinere.
Hoc namque praecipit Deus, & hodierno
Euangelio aliud non continetur: *Si peccauerit
in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te,
& ipsum solum*. Haec eius summa est, ac velut
compendium, aliud non complectitur, quam
correctiones, excommunicationes, & censu-

ras. De vtriusque nobis hodiernam concionem
institutam: ac primo de correctione, ac tum
de censuris.

Primo igitur fraterna correptio insignis
quidam actus religionis est, cuiusmodi pietas
Eccle. 27.
tatis signum, & verus Christianorum chara-
cter: & sicut lex & religio charitatem erga
omnes nos habere iubet: ita & proximum
corrigenae, eiusque errata reprehendere. *Vni-
cuique enim Deus mandauit de proximo suo: ut
scilicet vnusquisque proximi curam gerat, in
eiusque commoda inuigilet*. Nam quem ad-
modum, qui veterator dici & esse desiderat,
praeter quam quod in omnia pupillorum e-
molumenta debeat incumbere, prospicere
etiam debet, ne quid detrimenti incurran-
t: ita nobis, si vel minimum religio nos tangat,
omni ratione aduigilandum est, ne anima-
bus, quae sub tutela nostra sunt constitutae,
vllum detrimentum teneant. Vnde bene olim
in Deuteronomio praecipit Deus: *Non vide-
bis bonum fratris tui aut quem errantem, & pra-
teribis, sed reducere fratri tuo*. In Exodo vero
aliud mandatum simile propemodum repe-
ritur vt scilicet a sinu proximi qui in foueam
inciderat, educeretur: aut qui sub onere fa-
tiscens collabascere, subleuaretur. *Quid vobis,
Auditores, omnia haec animalia denota-
re videntur, nisi curam ac sollicitudinem,
quam erga proximum, animal scilicet ratio-
nale, nos habere par est? Atque ita hos Ioan-
nes Chryostom. intelligere videtur, qui lo-
cum hunc interpretatur tandem conclu-
dit: si a sinu collapsus subleuandus est: quanto po-
tius tenetur homo hominem erigere, qui cecidit?
vere igitur fraterna correctio necessaria est,
sine qua vita haec mortalis difficulter admo-
dum ducitur.*

Eccle. 27.

Deut. 16.
Exod. 23.

Hom. 1. ad
pop. Antioch.

Plato lib. 1.
de legibus.

Ante omnia vero mirum est, diuisum il-
lum Platonem, qui tantum ad naturae du-
ctum vitam moderabatur, tanti fraternam
hanc correctionem fecisse, eam mundo adeo
necessariam durisse, rei publicae, adeo
vilem, vt in sua quam descripsit republ. ali-
quem ei locum assignauerit. Primo nam-
que libro de legibus hanc constitutionem
reperio, qua iubet, vt eum qui ob aliquod
delictum, improbitatemque in carcerem
coniectus est, optimi quique ciuitatis ac vi-
tae in-

tae in-

et inculpatæ viri adeant, eique benigne ac magno cum affectu peccatæ turpitudinem ac delicti gravitatem ob oculos statuant, adque vitæ emendationem adhortentur. O vere egregium Platonem, & ob tam diuinas consuetudines introductas diuinum! Id vero quod Philosophus tam laudabiliter tamque diuine in suam republ. introductum voluit, Christus in Ecclesia etiam obseruari mandauit, *Si peccaueris in te frater tuus, &c.* Apostolus Iudas, vt præcepti huius utilitatem animis nostris profundius imprimeret, insignem in Epistola Canonica metaphoram adhibuit: *Illos, inquit, saluate de igne rapientes*: perinde ac si dicere voluisset: Cum proximum vestrum, Christiani, peccantem videritis, quamprimum eum corripite, diligenter ei auxilium ferre, ac flammam peccati eius vestræ correctionis aqua extinguite: nisi enim peccato iam commisso quamprimum manum supponatis, recta ad ignem infernalem descensus est: proinde vos veluti pij quidam *Aneæ*, Anchises illos ex incendio & peccatorum flamma educite. Quanto igitur affectu erga correctionem hanc fraternam nos duci par est, cum per illam animæ proximi in salutis portu constituantur? quamobrem nihil ea habere antiquius, eamque rebus cæteris anteponeere debemus.

Allegoria. Gen. 34.

Ecce vobis præclaram in veteri Testamento allegoriam, quæ correptionem hanc eiusque effecta mirabili quadam ratione ob oculos ponit. Cum agrestis Esau multo stipatus equitatu, Iacob fratri suo obuiam procederet, Iacob tam subito & repentino casu consternatus, vt se suaque ab iniuria fratris quam frustra metuebat, defenderet omnem familiam armavit, eamque in tres turmas dispersiuit: in prima namque duas ancillas earumque filios constituit: in secunda velut in media acie Liam omnesque filios illius collocauit: at in extrema, quæ præsidij & valli totius exercitus loco erat, velut tutissima formosam Rachelem, filiumque dilectissimum Ioseph subsistere coegit: omnia scilicet potius amissurus, quam horum duorum iacturam subiturus: duo hæc pignora integra conseruare malens, quam cæteros omnes his amissis superesse.

Tom. 1. Bessai Quadrag.

Quid hic aliud edocemus, Auditores, quam, quando peccatum, quod per crudelem & agrestem Esau designatur sese offert, non modo bona corpusque ipsum, sed ipsam etiam vitam, ad animæ nostræ per Rachelem figuratæ, ac simul proximi, per Iosephi filium designati, conseruationem esse nobis impendendam: cuius tanta habenda est ratio, ac si res nostra ageretur. In extremo nempe agmine, velut in securissimo ac tutissimo loco collocanda sunt cæterisque rebus anteferenda.

Si peccauerit ergo in te frater tuus. Non est hoc consilij modo, veram etiam præcepti: ad cuius obseruationem adeo astringimur, vt omnes omnino homines, ipsos etiam superiores, corripere & corrigere teneamur. Quid ais? Scripturis videns contraria loqui: tot enim locis aliud nobis præcipitur, vt: *Qui tetigerit montem, morte morietur*: Qui vel minimum in superiore suo erratum corrigere præsumpserit, morte afficiatur ac plectatur. Quia & Oza Arcam Domini collabascens sustinere ac tantum tangere præsumens, repentina morte punitus est.

Fraterna correctio præceptum est, non consilium.

Exod. 19. 2. Reg. 6.

Nihil est, teneor enim in conscientia superiores quotiescunque deliquerint corripere. Quidni? Teneor namque eos diligere: ipsa autem correctio fraterna dilectionis actus est, ergo sunt corripendi. Argumentum est in forma. Quod pluribus exemplis & factæ scripturæ locis insinuabo. Sanctus Petrus quamuis caput & vertex totius Ecclesiæ, ac simul summus Pontifex, tamen à Sancto Paulo Apostolo correptus fuit. Heli summus erat sacerdos, totiusque legis Mosæicæ caput, nihilominus parus Samuel eum corripere ausus fuit. Dauid duorum regnorum, Israel scilicet, & Iuda Rex, à subdito acriter corripit sese non indigne tulit, sed præ compunctione clamauit, *Peccauit.*

Superiores delinquentes corripere tenemur. Galat. 2.

1. Reg. 3. 2. Reg. 12.

Verum hoc teneor præceptum adeo rigidum est, vt omnes omnino peccantes corrigere & totum mundum teneor reprehendere? sunt pro dolor! tot in Italia Iudæi, qui tantas tamque horrendas in Euangelium blaspho-

blasphemias conuiciaque ei aculantur. Sunt tam multi in Gallia nostra hæretici, qui tantam in peccando libertatem induerunt. Tormenteritices ac prostituta libidinis scemina: in magnis illis sunt viribus. An igitur omnes hos corripiendi, vitiaque eorum castigandi mihi obligatio incumbit? Nequaquam. Sed sciendum est, duo esse præceptorum genera, alia enim negativa sunt & alia affirmatiua: illa semper & nullo non tempore obligant: vt, Non occides, Non furtum facies: nunquam scilicet, quacunque etiam occasione oblata. Verum affirmatiua non adeo strictè seruanda sunt, neque enim omni loco, omni que tempore parentes diligere aut proximo adesse tenemur: at tum cum se occasio offert.

Præceptū
negatiuum
& affirmatiuum.

Correctio
fraterna
verborum
suauitate
lenienda
est.

Jerem. 2.

Figure quibus
fraterna
correctio
defignatur.

Num. 10.

Neque etiam sufficit ipsos delinquentes corripuisse: verum id magno cum amore, dulcedine, charitateque fieri debet: non vero rigide, superbe, præfracte vel aultere. Vnde Isidorus lib. de summo bono: *Qui delinquentem superbo vel odioso animo corripit, non emendat, sed percutit.* Et ecce figuras veteri testamento de promptas. Vidit olim Ieremias Propheta virgam vigilantem, quam ei Dominus ostendebat: *o virga, inquam Prophetica, cum te diligenter fuero contemplatus, emblematicè mihi correctionem fraternam significare videris, quæ oculos habere debet: neque enim proximus impetuose, nec stupide, sed discrete, suauiterque reprehendendus est.*

Tam grauitè olim Deus aduersus Moysen commotus fuit, vt eum terra promissionis exeluserit. Miserum! quid commiserat sanctus ille Propheta, vt tam rigide à Domino castigaretur? Dixerat illi nimirum Dominus vt petram Sinai tantum alloqueretur. *Loquimini ad Petram, & dabit vobis aquas,* sed Moses seuerius eum ea egit, diffidens enim verbis, baculo bis eam percussit. Ecce huiusce de qua agimus correctionis præsigni: Non vult Deus, vt erga peccatores instar petrae obduratos corripientes, duris, sed mollibus verbis vtamur: indigne ferens se. cum seueritatis virgam adhibemus.

Ecce & aliud pro coniugatis mulieribus

ac matronis exemplum. Abigail, vna de hæcero illustrium veteris testamenti mulierum, matrimonio cum stolido & emortuæ mentis Nabal, licet opulento, quique semper vinum & crapulam rodoleret, contracto, adeo tamen prudens, sapiens & morata exstitit, vt nunquam ad iracundiam commoueretur, omnesque correptiones quibus maritum insolentem corripiebat, tam scite temperauit vt eas tempore debito & loco opportuno adhiberet. Cum enim quadam, inter cetera, die, coniunx Nabal musto plenus ac vino madens serius domum reuersus, prærabie & ebrietate omnia comminueret, & ira exæstiuans in suppellestem sauiret: Abigail ne verbum locuta, omnia modeste ferebat: sed mane cum iam crapulam edormisset, eum adiit, & data opportunitate corripuit, insolentiaque hæsternæ grauitate ei ob oculos posita, eum ad sanioerem mentem perduxit. *Deluculo vero cum digessisset vinum Nabal, indicauit ei uxor sua verba hæc, & e mortuum est cor eius intrinsecus & factus est quasi lapis.* Hinc discant vxores à coniugibus ad iracundiam excitatis, præque furore & rabie seuientibus silenter ac patienter omnia sustinere: donec furor ille deferueat, ac donec vehemens illa rabies decoquat, & tum demum opportuno tempore turpitudinem illam vitæ, insolentiamque ob oculos ponere, & dissolutam illam agendi rationem arguere.

Quemadmodum enim tormenta bellica Simile: cum exonerantur, si ex opposito lignum, ferrum, lapides, aut quid solidi habeant, omnia comminuunt, rumpunt, ac dissipant; at si in terram, virgulta compacta, aut saccos lana oppletos impetus tendit, irritus ictus est & eluditur: ita quoque si vos, o matronæ, quando mariti domi veluti tormenta detonant, ira & passione inflammati, ex aduerso repugnetis, clamantes, vociferantes, ac prærabie exæstiuantes, si ferrum, & lapides improbitatis opponitis, omnia perditis, nunquam murum illum iracundiæ maritalis propugnabitis: at si ea vestra prudentia est, vt omnia tela in humilitatis saccum & lanam dulcedinis excipiat, in vanum omnes ictus cedent

Pro mulieribus coniugatis moralitas.

C
N
P
I
c

cedent omnesque flammæ in fumum euanescent. Verum ad propositum reuertamur.

Quam porto præclara est historia illa de Nathan Propheta, & quam multis mysteriis referta? docet enim nos illa, quonam modo magnorum peccata castiganda sint, ac quomodo fraternalis correptio adhibenda. Propheta namque Regis aulam ad eius adulterium castigandum, accedens, hac ratione, sed sub parabola inuolucris latente, se in eius gratiam insinuat, & sermoni viam parauit. Tristis quidam, Domine Rex, casus in vrbe contigit. Quis ille, ait Rex: Duo viri erant, inquit Nathan, in Ciuitate vnus diues, & alter pauper: diues habebat oues & boues plurimos valde, pauper autem nihil habebat, omnino præter ouem vnã parvulam, quam emerat & nutrierat, & qua creuerat apud eum cum filiis eius simul, de pane illius comedens, & de calice bibens, in sinu illius dormiens. Cum autem peregrinus quidam venisset ad diuitem, parcens ille sumere de ouibus & de bobus suis, vt exhiberet conuiuium illi, qui venerat ad se, tulit ouem viri pauperis & preparauit cibos homini, qui venerat ad se. Iudica tecum itaque Rex quid ille commeruit? Indignatus autem Dauid, & acerbo illo casu percussus, ait, Tantamne in regno meo indignitatem, tantam iniustitiam committi? Moriatur impius ille, auferatur ex hominibus medio sacrilegus ille & iniquus in uasor, mille cruciatibus, mille tormentis omnibus denique suppliciis afficiatur. Nathan verohis à rege auditis, propriis eum verbis condemnare volens, ait, Tu es ille vir, qui fecisti hæc rem. Tu scilicet sceleratus ille es, diues ille, qui cum totum regnum solus possideas, & pulcherrimas quasque mulieres, tibi in vxores acceperis: & Vrias miles pauperculus vnã tantum ouem, sceminam inquam Bethsabee, habeat, eam viro eripere & violenter extorquere præsumpsisti, eius tu honorem & animam adulterio sceleratæ & effrenatæ concupiscentiæ volens satisfacere, interfecisti: quidnam igitur ob tam enorme facinus commeritis es Domine Rex? Dauid ita se constrictum & irretitum videns, & ore proprio condemnatum,

oculis in cælum sublatis, ac genibus in terram prostratis lugubri voce clamauit, Peccauit. Ego sum fateor, ô Propheta! ego sum impius ille & sceleratus, qui mille poenarum genera, mille mortes, mille gehennas commerui: Ego sum, qui impium hoc facinus, ingens hoc delictum commisi, delictum illud sacrilegum, & infidelitatis plenissimum. Itaque peccauit, agnosco commissum meum, totoque id vitæ tempore eluere lachrymis conabor, pro eo misericordiam supplex à Domino postulabo, poenitentiam agam, animique amaritudinem demostrabo.

An non igitur dulcis illa Prophetae reprehensio eiusque prudentia, ad rem opportune excogitata inuentio, ad Regi peccatum suum declaratum plurimum adiumenti attulerunt? si enim magna eum vehementia ac seueritate aggressus fuisset, nihil forsitan apud excæcatum & obfirmatum animum profecisset, sed capitis forte periculum, vitæque non mediocriter discrimen aduisset: vt Joannes Baptistæ, qui ingenti honoris Dei zelo magnaque animi contentione incestum Herodis Regis coarguens, nihil apud eum profecit, sed oleum & operam, ac deinde vitam perdidit. Ipsa igitur fraternalis correctio eibus quidam est, qui dulci & suauis condimento parandus est.

Vnam adhuc, vestra bona venia figuram mihi liceat adducere. Elizæus Propheta suauis spiritu, & tantum oscitando viduæ filium ad vitam reuocauit, quem Giezi puer ne baculo quidem admoto, eo producere non potuit, sese vt moueret. Figura quidem à me iam recenter excogitata, sed, quæ alioquin euidenter demonstrat, peccatores, qui vere propter peccatum in mortem dirisiam incidunt, cum comminationis baculo & seueritate, ne minimum quidem moueri & concuti possint: sola aura & suauis placidorum verborum spiritu à peccatis vitæque praua conuertit, aut è vitiis sepulchro posse resurgere. Hac igitur ratione in fraternali correctione sese gerere oportet: magna, inquam, suauitate & modestia, interre & ipsum solum. Verum si is, qui peccauit, postquam peccatum eius ab alio repreh-

Quomodo
Nathan
Propheta
Dauidem
regem pec-
cantē corri-
puit.

4. Reg. 41.
Figura.

Hippocrates lib. 1. Aphor. sum fuit, nihilo tamen minus obfirmatus perseverat, beneque monentem procul a se reiicit: seuerius cum eodem agendum erit, & induendus rigor: extremis quippe mor-
 Ecclesia vi-
 filibilis est
 contra opi-
 nionem he-
 reticorum.

Psal. 22.

bis opportuna sunt remedia adhibenda. Si emendationem differat aut repellat, *dic Ecclesia.* Huc ad sis & Calvinista: hæc, quæ lo-
 verba iudicij tui lance pōdera, ac cum Chri-
 sto Jesu sentire incipe, ille peccatorem, re-
 fractarium & corrigi nolentem ad Ecclesiam
 iubet deferri: at tu eam mihi inuisibilem, in
 occulto positam esse, ais, negas eam sensibus
 videri aut percipi, adeo, vt quoniam loco sit,
 ignoretur Aperte mihi Christus ad eam hic
 accedere præcipit, eidem loqui, eidem ob-
 stinatos illos denunciare mandat, *dic Eccle-
 sia.* Domine Jesu vim à Calvinista patior, re-
 sponde pro me. Sed heus, Audi dicentem
 Prophetam: *In oleo posuisti tabernaculum suum:*
 quasi diceret, Thronus meus, Ecclesia mea,
 in propatulo est; palam videtur, instar solis
 splendet, tenebras odit, & à toto mundo cō-
 spicitur. Non est agitur Calvinista, quod
 huic loco quicquam opponere præsumas;
 clarus quippe & manifestus est: neque enim
 par est de re tam aperta, ita visibili, sensibili,
 ac palpabili, ideam Platonice efformare,
 merum ens rationis constituere, merum ni-
 hil, vābram & phantasma quoddam conde-
 re: de Ecclesia penitus physica, sensibili, aliā
 metaphysicam, procul a sensibus remotam, à
 materia secretam, plenam conceptibus Ma-
 thematicis, punctis, lineis, zetis, nugis & a-
 pinis creare; ac ita deniq; hæc omnia con-
 stituere, vt non videantur Nugæ meræ, blas-
 phemiæ meræ: *dic Ecclesia:* quando ait, præ-
 supponit eam Dominus visibilem; & acces-
 sibilem, cum ad eam nos mittit, vt eidem lo-
 quamur.

Matth. 18.

Sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus. Ecce
 tibi hic gladium & fulmen excommunica-
 tionis, ecce potestatem & auctoritatem Ec-
 clesie, Prælati eiusdem concessam, quibus
 dicitur: *Quæcumq; ligaueritis super terram, erunt
 ligata & in caelis.*

III.

Capita Ec-
 clesie du-
 plici pote-

Hic igitur obseruandum est, duplicem
 Ecclesie Præfules & Antistites potestatem
 habere: primam quidem cum ordine Sa-
 cerdotali coniunctam, & eidem essentiali-

ter inhaerentem, potestatem scilicet pecca-
 ta in Sacramento penitentiae soluendi & li-
 gandi: deinde vero potestatem Jurisdic-
 tionis, qua rebelles, refractarios & pernicaces
 condemnare valent, & condemnatos ite-
 rum absoluerent. Primam contulit Dominus
 Joan. 20. his verbis: *Quorum remiseritis
 peccata.* Alteram Matth. 18. *Quæcumq; li-
 gaueris super terram:* vbi notes velim, ex-
 communicationem actum quendam Juris-
 dictionis esse, & eam quidem duplicem: alia
 enim excommunicatio minor est, alia vero
 maior. Minori quicumque condemnatus
 est, nefas ei est Sacramenta Ecclesie recipere,
 aut frequentare: at qui maiori innotatus
 sunt, Sanctorum communione penitus pri-
 uati viuunt: minor Ecclesie ingressum non
 intercidit, nec templorum aditu arceat, nec
 sacris diuinisque officiis verat interesse: at
 maior hæc aliaque multo grauiora damna
 causatur.

Omiser, & infelix, ac vere deplorande
 peccator, qui hoc te tangi fulmine permit-
 tis? Impius Cain hac maledictione percus-
 sus, nihil deinde prospere gessit, sed quicquid
 aggrediretur infelicissimum habuit: Cham
 a parte maledictus toto vitæ suæ tempore
 errans, spectaculum fuit miserie & cala-
 mitatis, neue vnquam ad patris sui faciem
 videndam admissus fuit: Esau in paterna be-
 nedictione à fratre præuētus, profanus semper
 vixit, atq; infelici termino vitam conclu-
 sit. In quibus omnibus quantum mali cala-
 mitatisque excommunicatio pariat, facile
 conici potest: Vix à Domino ficus illa Eu-
 uangelica, si meminertis, maledicta fuit,
 quin statim refecta emarcuerit, pristinumque
 virorem amiserit. Hanc ego te sicum esse
 dicam excommunicare: qui quamprimum
 vt graui illa maledictione percussus es, radi-
 cum tenus exarescis, omniumq; virtutum &
 meritorum virorem amittis.

At hic nondum finis. Sunt alia infor-
 tunia, calamitatesque in quas excommu-
 nicationis fulmen hominem deiciat. Ex
 Christiano te illa Turcam, Ethnicum &
 veluti Mahometanum constituit: *Sit tibi sicut
 Ethnicus & publicanus:* detrudit te illa co-
 lo, & infernali voragini immergit: Ange-
 lorum

Distimen-
 inter exco-
 municatio-
 nem maio-
 rem & mi-
 norem.

Gen. 4.

Gen. 9.

Gen. 27.

Insignis

conceptus

Matth. 21

Quid mali

pariat ex-

communi-

catio.

lorum te consortio eliminat, ac demonum societati ac contubernio copulat. Audite, obsecro colluicem malorum & miseriarum liadem, quas funesta hæc Pandora in excommunicatos inuehit. Arcet illos templorum introitu, ac sacris locis interdicat. Tuac, tunc, inquam, vos excommunicati instar Cain, erratis & vagamini, miserè à conspectu Patris æterni, & matris nostræ Ecclesiæ, militantis scilicet, exulantes & profugi.

Tunc instar Nabuchodonosor, per solitudinem locaque deserta, in bestiarum naturam degenerantes, ac tam sublimi regno, regno nimirum cælorum, vel Ecclesiæ, si malitis, quæ regnum Iesu Christi est expulsi, eiectione, dispersi vt errone palantes, discurretis. Tunc non est, quod speretis templa vos subire, aut diuinis officiis sacrisque mysteriis interesse, aut in sacra terra posse tumulari. O triste exterminium! & exilium vere deplorandum! audite exemplum. Imperator Theodosius Magnus à beato Ambrosio Mediolanensi Episcopo sacris interdicitis, octo mensium spatio templi aditu prohibitus fuit, quod adeo ei graue & acerbum videbatur, vt, teste Cassiodoro, præ more expirasset, si diutius in excommunicatione cum manere necesse fuisset.

Theodol. Imper. octo menses excommunicatus fuit.

Excommunicatio à sacramentorum frequentatio ne arceat.

Præterea, ipsa te excommunicatio Sacramentorum gratia & efficacia priuat, impedit, ne per sacros illos canales, diuinos illos aqueductus, aut potius sanguini ductus, per quos pretiosus Christi Iesu sanguis à primo passionis fonte ad intimum vsq; Ecclesiæ sinum, dimanat ac fluit, vlla in animas vestras gratia descendat. An non certo certius est, & Philosophi, omnia quæ hoc infectioni mundo continentur, adeo ab influxibus, & motibus corporum illorum cælestium dependere, vt si cælestem illum motum semel deficere contingeret, omnia elementa pessum irent.

— totaque discors

Machina diuisi turbaret fœdera mundi.

Quid ergo de anima dicendum est? an non illa à diuino illo motu influxuque supernaturali sacrosanctæ crucis dependet,

qui nobis per septem Sacramenta, quæ in Ecclesiâ instar septem Planetarum colucent & replendent, infunditur? Quid igitur miser excommunicatus agit, quid de se sit qui omnibus hisce influxibus destitutus est.

Tertio accedit hæc quod excommunicatio omnium orationum & precum, quæ in Ecclesiâ funduntur meritis nos priuat. Nam omnium nostrum, qui in Ecclesiâ sumus, merita & preces communes sunt: quot enim in Ecclesiâ fideles viuimus, vnus velut corporis membra sumus; & ipse summus Pontifex, omnes Cardinales, omnes Episcopi, tot Monasteria Religiosis repleta, tot solitudines Anachoretis referta, vniuersalis denique Ecclesiâ, tam in Gallia nostra quam in Hispania, Italia, Japonia, Indiis, Brasilia, China, apud ipsos etiam Antipodes tam in terra quam mari constituta; & quot quot vtraque polo fideles comprehenduntur, & totus demum orbis, pro nobis etiam nascentibus orat, & nobis, saltem de congruo, conuersionem ad Deum, vt Theologi loquuntur, promeretur. Vnde vates ille & Rex David: *Particeps ego sum omnium timen-* *Psalm. 134.*
tium te. Verum ubi excommunicationis fulmen in nos semel euibratum est, omnibus hisce thesauris orbamur, ac nudi penitus constituimur.

Audite obsecro rem admiratione dignissimam, quæque nos ad solum excommunicationis nomen merito percellat. Consequitur ipso sacro Parasceues die Ecclesiâ pro Turcis, Iudæis, & paganorum multitudine, gentibusque in infidelitatis tenebris adhuc versantibus, Deum exorare, vt illos in misericordiam suam recipiat, & amplectatur, nulla excommunicatorum mentione facta.

O vere reformidanda excommunicatio, Per excommunicationem in animam mala inuehere consueuisti? Tradit nos illa potestati demonum, & mancipia illorum constituit, vt diaboli potentia in animas nostras pro libitu sæuire & effestatem rascere, quotiescunque voluerint, valeant, tradimur. Audite, rem exemplis confirmabo. Fônicatorem illum Corinthium, qui præter fas & nefas nefando nouerca suæ concubitu se polluerat Paulus Satanæ tradidit. *1. Cor. 5.*

2. Tim. 8.

dem & Hymenæo & Alexandro fecit, de quibus scribit. *Tradidi eos diabolo, ut discant non blasphemare.* Quin & Origenes iam à mille quadringentis annis scripsit; *Per eos, qui Ecclesia præfident, Deus tradidit delinquentes in manibus inimicorum.* Quamobrem, Christiane, si excommunicationem non perhorrescis saxeus, petra durior æneus es, ac de sperata salutis.

**Excommu-
nicatio nos
sepeliri ve-
rat.**

**C. Sacris ex-
trau. de se-
pultura.**

Denique velut omnium malorum & miseriarum caput huc accedit, quod ipsa excommunicatione nos iure sepultura, exequiis, iustisque sepulchralibus priuet: neque enim par est eum, qui viuens mortalium consortio exclusus fuit, vllum cum mortuis commercium habere; sed confectaneum rationi videtur, eum, quemadmodum viuens à cæteris secretus fuit, ita quoque mortuum, communi fidelium sepultura carere debere. Hinc Joseph Patriarcha in ultimo vitæ articulo constitutus, fratres orauit, vt corpus suum in terram Chanaan secum asportarent, neve id inter prophana Ægyptiorum corpora in Ægypto relinquerent. Quo edocemur, excommunicatos & infideles non eodem cum Christianis & veris Ecclesiæ filiis loco, sed sepultura asini esse sepeliendos, & instar Saracenorum Ethnicorumque terra condendos: *Sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.*

Quæ cum ita sint, fulmina obsecro hæc, Christiani, pertimescite, excommunicationis illa vos iacula terroant, iisdem vero sauciatos fugite, honorem iis nolite exhibere, eorum familiaritatē declinate, nullum cum iis sermonem miscere; imprimis vero cum ipsis hæreticis, qui excommunicati sunt & ab Ecclesia reiecti, Sacramentorum communione priuati, omnium orationum nostrarum merito destituti, ac sepultura communi penitus indigni sunt.

Tu vero, Deus clementissime, qui nobis hodierna die præclarum hoc, & adeo necessarium, ac tanti momenti præceptum de correctione fraterna proposuisti, concede nobis gratiam, qua id magno cum animo, confidentiaque ac summa prudentia perficere, & ad effectum producere valeamus. Sunt, cheu Domine tot in mundo peccato-

res, sed tam pauci, qui eosdem corripiant & peccantes coarguant. Toties offenderis & contemneris, tot in te blasphemiarum vbique locorum euomuntur, ac nemo reperitur, Domine, qui causam tuam agat, ac honoris tui defensionem in se suscipiat. Non inueniuntur amplius Baptistæ, qui Herodes coarguant, defunt hodie Nathanes, qui adulteria Davidibus ob oculos ponant. Nobis igitur hunc zelum, & hunc animum suggerere, hocce, vt præceptum exequi valeamus: verum magna cum suauitate ac modestia, non aurem seuerè, aut rigide; nullis prauis affectibus incitari, aut amaritudine animi inducti, sed charitate magna commoti. Si tamen hac nostra suauitate nihil efficere valeamus, præsta, vt eos Ecclesiæ tuæ denuntiemus, cui plenariam refractariorum excommunicatione castigandorum potestatem contulisti: qua nihil aut horribilius, aut terribilius, nihil timendum magis homini Christiano in hac mortali vita queat contingere. Quare ab eadem nos Domine defende, nobisq; gratiam largire, qua semper in Ecclesia tua perseuerando, tam digne tibi in hac militanti Ecclesia seruire valeamus; vt mercedem in triumphanti percipiamus amplissimam.

FERIA IV. POST DOMIN. III. QUADRAGESIMÆ.

Partitio.

- 1 Cor esse dandum Deo.
- 2 De cogitationum malarum incunabulis.
- 3 De verbis cordi operiq; consonis.
- 4 De traditionibus paucula.

Populus hic me labiis honorat, cor autem eorum longe est à me. Matth. 18.

FIGVRA.

CVM magnus ille Assyria Rex Nabu-
chodonosor lecto reclinatus, variis
cogitationibus agitarus in somnem noctem
traduceret, ingentem subito statuam vi-
dit, cuius caput aureum, brachia argentea,
pectus